

[Statsministeren]

at udstikke retningslinjerne for det udvidede Fællesskabs fremtid.

Til trods for opfordringen fra det EF-topmøde, som blev afholdt i København i december 1973, til et hurtigere tempo med henblik på iværksættelse af den økonomiske og monetære union må det siges, at bestræbelserne for at etablere en sådan løb ud i sandet i midten af 1970'erne. Det er der mange forklaringer på.

Jeg tror, den vigtigste er, at de økonomiske konjunkturer, som havde været gunstige indtil midten af 1973, ændrede sig brat, bl.a. som en konsekvens af tre-firedoblingen af oliepriserne i løbet af 2. halvår 1973. Det affødte en international lavkonjunktur. Den ramte EF-landene forskelligt, men den ramte hårdt og førte til, at det fodslag i den økonomiske politik og den økonomiske situation, som må og skal være basis for en økonomisk og monetær union, ikke længere – eller i hvert fald ikke i denne periode – var til stede. Vi husker alle, hvorledes olieprisforhøjelsen slog igennem på samfundsøkonomien og væltede mange af de planer, som var blevet udarbejdet i årene forinden.

Når spørgsmålet igen er blevet aktuelt for EF, skyldes det mange forskellige forhold:

Igennem en årrække har USA og Japan ført en sådan valutapolitik og penge- og rentepolitik, at Europa ikke har kunnet gøre sine interesser rigtig gældende. Europæerne har måttet iagttage voldsomme udsving i dollarkursen og bevægelser i den internationale rente, som har været styret af amerikanske pengepolitiske interesser. Man kan ikke rigtig bestride, at det har været sådan, og det er måske heller ikke unaturligt, men det er altså kendsgerningen.

Det er også vanskeligt at bestride, at det er os i Europa, som har måttet acceptere at se vore interesser blive nedprioriteret. Når det er lykkedes for USA og til en vis grad for Japan at føre en sådan politik, skyldes det i høj grad, at der ikke har været nogen fælles europæisk samtale-partner.

En økonomisk og monetær union vil på den anden side kunne tilvejebringe forudsætningerne for en europæisk stemme, der ikke nødvendigvis styres af enkelte medlemslandes synspunkter og interesser, og den vil kunne gøre EF til en mere ligeværdig partner for USA.

Også af interne europæiske grunde har der i de seneste år kunnet spores en betydelig interesse for at tilvejebringe institutionelle rammer

for fastlæggelse af en valutapolitik, pengepolitik og rentepolitik.

Nu kommer jeg til et punkt, som er nok så vigtigt, hvis vi virkelig skal vurdere disse ting realistisk. Det er jo ingen hemmelighed, at det er Forbundsrepublikken Tyskland, som i kraft af sin naturlige økonomiske tyngde sætter sit hovedpræg på penge- og rentepolitikken i Europa. Det har vi set demonstreret adskillige gange – også for nylig – i løbet af 1989. Naturligvis kunne man tænke sig at føre en penge- og rentepolitik, som er uafhængig af dispositionerne i Forbundsrepublikken, men det vil nok kun være muligt på kort sigt, og selv på kort sigt vil det være særdeles vanskeligt og efter alt at dømme forbundet med store omkostninger.

Danmarks situation er stadig væk helt klart præget af behovet for et vist rentespænd mellem Vesttyskland og Danmark, og det er næppe realistisk at forestille sig, at det skulle være Den Tyske Forbundsbank, som tilpasser sig Danmarks Nationalbanks rentedispositioner; sådan kunne man ønske sig det, men formodningen taler unægtelig for det modsatte.

Når det nu er tilfældet, lyder spørgsmålet: Er det ikke bedre at etablere fælles institutioner, der fastlægger rammer og procedurer for penge- og rentepolitiske beslutninger, for derigennem at få indflydelse?

Man kan naturligvis diskutere, i hvor høj grad en økonomisk og monetær union ville indebære begrænsninger for den øvrige økonomiske politik, herunder for hovedtrækkene i finanspolitikken. Jeg har noteret, og det håber jeg at mange andre også har, at Delorsrapporten faktisk foreslår langt mere fleksible løsninger end de gamle planer fra 1970'erne, som i en række henseender var strammere. Hvor man i 1970'ernes planer byggede på stærk centralisering, foreslås det nu at basere sig på, hvad der med et skrækeligt udtryk kaldes subsidiaritetsprincippet. Det indebærer, at beslutninger kun skal træffes på fællesskabsniveau, i det omfang det er en forudsætning for en effektiv beslutningstagning.

Derfor foreslår Delorsrapporten, at der på Fællesskabsplan kun kan fastsættes overordnede begrænsninger for budgetunderskuddet, herunder et forbud mod monetær finansiering, således som det allerede i dag er praksis i Danmark. De regler, der bliver nødvendige, vil næppe gå ud over den politik – og det synes jeg